

WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

BIULETYN
POLSKIEGO TOW.

INFORMACYJNY
KRAJOZNAWCZEGO

Członkowie P. T. K. otrzymują biuletyn bezpłatnie, korzystają ze zniżek na kolejach i w schroniskach!

Rok III.

Warszawa, wrzesień 1932

Nr 7 (20)

LITERATURA PRZEWODNIKOWA.

Uzupełniamy wiadomości o literaturze przewodnikowej, zawarte w Nr 6 (9) z czerwca 1931 i Nr 1 (14) ze stycznia 1932 biuletynu P. T. K. Jednocześnie prostujemy lub dopełniamy wiadomości, dotyczące niektórych pozycji bibliograficznych.

VI. Wzdłuż pasma Krakowsko-Częstochowskiego.

38. Łaziński Aleksander O., paulin: *Przewodnik dla pielgrzymów i zwiedzających. Jasna Góra i jej okolice*. Nakład. Jasnej Góry, 1930. Str. 224.

212. *Przewodnik po Krakowie, Ilustrowany*. Polski Znicz. Skł. Dom Ks. Polsk. 8-o, str. 80. Zł. —.90.

213. Zawadzki Józef, dr. *Pieskowa Skała i jej okolice*. Dolina Prądnika. Grodzisko, Skała, Ojców, Korzkiew, Sępów Jerzmanowice, Szklary, Wierchowice, Będkowie. Nap.... prezes Zarządu S. A. Zamek Pieskowa Skała. Wyd. II uzup. z 26 il. Warszawa, 1932. Nakł. S. A. Pieskowa Skała. Str. 85+1 nlb.

VIII. Nad Bałtykiem i wzdłuż wybrzeża morskiego.

172. Downarowicz W. *Gdynia - Port*. Informator z najnowszym planem... Wyd. III. 1932. Druk B. Szczuki. Wąbrzeźno.

214. *Przewodnik ilustrowany po Gdańsku*. Wydanie II. Warszawa. Wyd. Agencji Wschodniej. Str. 90. Zł. 1.50.

XI. W Wilnie i wśród tysiąca jezior wileńskich.

215. Lorentz Stan. *Wycieczki po województwie Wileńskim*. Nakł. Oddz. Wileń. P. T. K. Skł. Gł. w Księg. J. Zawadzkiego w Wilnie. Wilno, 1932. Str. 80 + 3 nlb. i mapka.

XVI. W Puszczy Białowieskiej.

60. Karpiński Jan Jerzy, Inż. *Puszcza Białowieska i park narodowy w Białowieży*. Kraków, 1930. Str. 32+15 tabl.+2 plany.

XVIII. W stolicy państwa.

216. Hryniewiecki B. i Kobendza R. *Przewodnik po ogrodzie botanicznym Uniwersytetu Warszawskiego*. Warszawa, 1932. 8-o. Str. 146, plan. Zł. 4.—.

217. Jabłoński T. *Żolibórz, piękny brzeg Warszawy*. Przedmową zaopatrzył B. Pawłowski. Warsz., 1932. Wyd. Przyjac. Żolib. Skł. gł. Dom Ks. Polsk. 8-o, str. 63, 1 nlb., tabl. 2. Zł. 1.90.

218. Lewiński J., Łuniewski A., Małkowski St., Samsonowicz J. *Przewodnik geologiczny po Warszawie i okolicy z mapą geologiczną*. Wydawnictwo Oddziału Warszawskiego Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności. Z zapomogi Kasy im. Mianowskiego oraz Wydziału Nauki Min. Oświaty. Kasa im. Mianowskiego. Warszawa, 1927. Pałac Staszica. Str. XV+178+6 nlb., 25 tabl. i mapa.

219. *Przewodnik po Warszawie z planem miasta*. Druk „Odrodzenie”. Warszawa, 1932.

XXIV. Kurpie.

220. Chętnik Adam. *Krótki przewodnik po Kurpiach*. „Biblioteczka Wycieczkowa”: Nr 11. Warszawa, 1932. Polsk. Tow. Kraj. Oddział Warszawski. Str. 60.

XXXIV. Pokucie.

221. Grekowicz Michalina. *Powiat Kosów, Huculszczyzna*. Nakł. Rady Powiatowej w Kosowie. 1932. Str. 30 i 2 nlb.

XXXVI. Pomorze.

222. *Kościerzyna i okolice*. Ilustr. przewodnik. Kółko Krajozn. kursu IV. Państw. Sem. Naucz. w Kościerzynie. Odbito cze. druk. W. Stachowski w Kościerzynie. 1932. Str. 99 + 1 nlb. + 5.

223. Niedrzwicki J. *Krótki przewodnik po Chełmnie*. Nakł. Tow. Przyj. m. Chełma. 1932.

XXXVII. Lwów i Roztocze Lwowsko-Tomaszowskie.

224. Kajetanowicz D. X. *Katedra Ormiańska i jej otoczenie*. Przewodnik. Wyd. 2, rozszerz. Lwów, 1930. Str. 60+4 nlb. Zł. 1.—.

XL. Wielkopolska i Poznań.

143. Kilarski Jan, prof. *Przewodnik po Poznaniu*. Lwów. Książnica-Atlas, 1929. Str. 7 nlb.+95+1 nlb.+1 tabl. Zł. 4.20.

XLI. Wołyń.

225. *Mały ilustrowany przewodnik po Krzemieńcu i okolicy*. Praca zbiorowa. Prace Koła Krajoznaw. im. Wilbald Bessera Młodzieży Liceum Krzemienieckiego. Zeszyt 1. Nakładem miesięcznika *Życie Krzemienieckie*. Krzemieniec, 1932. Str. 103, tabl. 16 i plan. Zł. 3.

ŚRODKI TECHNICZNE RUCHU TURYSTYCZNEGO.

W Nr 8 (10) biuletynu P. T. K. z sierpnia 1931 podana została w 42 pozycjach bibliografia „środków technicznych ruchu turystycznego”. Utrzymując i rozszerzając przyjęty podział, podajemy dalsze uzupełnienia informacyjnego materiału bibliograficznego.

A. Mapy:

a) Turystyczne.

43. Berezowski Zygmunt. *Mapa turystyczna okolic Żywca*. Żywiec, 1931. Wyd. Rud. Franzel.

44. *Beskidy Śląskie*. Podziałka 1:100.000. Oddział P. T. T. w Cieszynie. 1930. Druk. F. Machaszek. Cieszyn, 38×36 cm.

45. Gregor Julius Ing. *Pišova Mapa Vysokich Tater*. Navrh a provedl... plukovník a člen vojenského zeměpisného ústavu v Praze. Měřítko—1:50.000. Paté opravené a doplnené vydání se stručným průvodkem a cestovními pokyny napsal prof. Jaroslav Všecká v Brně. 1928. Naklad A. Pisa, knihkupec. Kč 12.—

46. Lenciewicz St. *Mapa hipsometryczna gór Świętokrzyskich*. 1:250.000. Wyd. drugie. Warszawa, 1928. 42×26 cm.

47. *Nowe drogi w Tatrach Wysokich*. Zeszyt II. Od Wsch. Żelaznych Wrót do Polskiego Grzebienia, Pod red. inż. Stef. Bernadzikiewicza. Warsz., 1932. Wyd. Koła Wysockogórska. przy Oddz. War. P. T. T. (Druk. Gospod. 16½×11½, s. 31.

48. *Mapa polskiego wybrzeża morskiego z krótkim opisem w 4 językach*. (Tyt., franc., ang., niem.). Projekt. B. Dobrzycki. Wykonali: R. Wyrobek, Fr. Pupacz, Wł. Pobłocki, J. Bułhak, L. Burezykiewicz. Ruch. 8-o, s. 29+3 nbl., mapa w 3-ch częściach (1932). Zł. 3.60.

4. *Mapa turyst. Karpat Polskich*. Ark. 8. Beskidy Śląskie. Skala 1:100.000. Warszawa. P. T. Tat. Gea.

49. Sojka U. *Mapa schematyczna Beskidu Zachodniego, od Cieszyna do Babiej Góry*. Podziałka 1:75.000. Górnośląski Oddz. Polsk. Tow. Tatr. Katowice, 1930. Druk. „Światłodruk”. 81×56 cm.

50. Stonowski E., dr. *Beskidenkarte*. 1:75.000. Księg. S. Stuks. Cieszyn, 1928. Kartographisches fr. Militärgeographisches Institut. Wien, 120×45 cm.

51. *Wilno i Ziemia Wileńska*. 12 map ilustrujących stosunki wyznaniowe, narodowościowe, szkolne i t. p. wojew. wileńskiego. Oprac. J. Ostrowski. Wilno, 1931. Kom. Regj. Wojew. 2-o, s. 11, nbl. +12 map. Zł. 5.—

52. Tomaszewski Adam, dr. *Mapa Tatr*. Podziałka 1:50.000 w ośmiu kolorach, w form. 80×110. Lwów. Warszawa. Nakł. i własn. Księg. Polsk. B. Połonieckiego. Zł. 5.—

53. *Województwo Śląskie*. Mapa topograficzna w podz. 1:100.000. Zestawiona z materiałów urzędowych pod kier. F. Klenczara w Refer. Miern. Wyższ. Urz. Górn. w Katowicach. W. Urz. Górn. Katowice, 1928. Druk. K. Miarka. Mikołów. Zast. 83×78 cm.

54. Zwoliński Tadeusz. *Tatry polskie*. Mapa środkowej części Tatr. Podz. 1:37.500 Oprac... Wyd. VII, popr. i uzupełn. Nakł. i własn. księg. L. Zwolińskiego w Zakopanem, 1932. Podz. 1:37.500. Zł. 5.— Na pl. 8.50.

b) Sieci dróg bitych (automobilowe i autobusowe).

9. Ćwikel, Józef Bog., *Komunikacja autobusem na drogach publicznych w Polsce w 1931*. Opr... W 1932. cm.

30½×21½ s. 19 + 1 nbl + 1 mapa z 2 tabl. Min. Rob. Publ. Dep. Drog.

55. Dąbrowski F. i Nowicki E. *Mapa wojew. Wileńskiego*. 1:300.000. J. Zawadzki. Wilno, 1928. Druk. „Bibl. Polska” w Bydgoszczy. Zł. 5.

56. Falkowski J. *Mapa woj. Wołyńskiego*. Skala 1:300.000. Urząd Woj. Wołyńsk. Okr. Dyr. Rob. Publ. Druk. Książn.-Atlas. Łuck, 1927. 2 sekcje a 100×90 cm.

57. Korytko Stefan. *Automobilowa, komunikacyjna, turystyczna mapa Polski*. 1:1.500.000. Lwów, 1931. 108×65 cm, z 32 planami miast polskich w podziałce 1:40.000.

58. Loeffler. *Mapa dróg wojew. Lwowskiego*. Lwów, 1929.

59. *Mapa automobilowa Polski*. Podz. 1:450.000. Gal. cm. 24½×32. Gea. Warszawa, ul. Zielna 12.

60. *Mapa dróg bitych woj. Poznańskiego*. 1:150.000. Wydanie Starostwa krajowego (1928). Druk. Poznań, Rozynek. 4 arkusze 103×53 cm.

11. *Mapa komunikacyjno - pocztowa Rzeczyp. Polsk.* 1:800.000. Gea. Warsz., 1928. 2 sekcje a 100×67 cm. Zł. 10.—

61. *Mapa samochodowa Rzeczyposp. Polskiej*. Podziałka 1:400.000. Gea. Warsz., 1928. Druk. W. Cukrzyński i Drukarnia Polska. Warszawa, 7 sekc. różnych formatów.

62. *Mapa stanu dróg w Polsce na dzień 15 kwietnia 1932 r.* Warszawa (1932). Polski Touring Klub. Skł. gł. Dom ks. Polsk. Skala 1:1.250.000. Form. 98×66 cm. Zł. 2.—

63. *Mapa województwa Pomorskiego*. Podz. 1:500.000. Księgarnia „Świt”. Bydgoszcz. Druk. Pom. Druk. Rolnicza. Toruń. 44×58 cm.

64. *Mapa województwa Pomorskiego*. Skala 1:500.000. Litogr. Pomorsk. Druk. Roln. S. A. Toruń, (1928).

65. *Mapa wojew. Poznańskiego*. Podz. 1:300.000. Poznań, 1930. Nakł. Zakł. Kart. Sp. Pedag. w Poznaniu. Światłodruk K. Rozynek. Cm. 90×70 i 83×63½.

66. Materné Stan., *Województwo Poznańskie*. Mapa. Księgarnia J. Zamecznika. Poznań, 1929.

67. Połujański Z. *Mapa wojew. Wileńskiego*. Tow. Wyd. „Pogoń”, Wilno, 1930.

68. Szczerban Al., *Mapa województwa Białostockiego*. 1:300.000. Księgarnia A. Brzostowskiego. Białystok, 1930. Druk. W. Cukrzyński. Warszawa, 90×80 cm.

69. *Województwo Stanisławowskie*. Mapa rozm. 70×76½ cm. Książnica-Atlas Lwów, 1930.

c) Sieci kolejowej.

15. Groszek Wł. *Mapa sieci kolejowej Rzpl. Polsk.* z oznaczeniem wszystkich stacji i przystanków oraz podaniem odległości taryfow. pomiędzy stacjami węzłowymi. Podz. 1:500.000. Warsz., 1931. Nakł. P. T. ks. kol. „Ruch”.

d) Dróg wodnych.

70. Adriański Stanisław, *Mapa dróg wodnych Dyrekcji Wileńskiej*. Wilno, 1930.

71. *Carte hydrographique de la Polesie*. 1:100.000. Publications de la Société des Nations. VIII. Communications et transit. Genève, 1927. VIII. F. Druk. W. Głózewski. Warszawa 31×35 cm.

e) Szlaków lotniczych.

f) Różne: 1) powiatowe.

72. Ciszewski K. *Powiat Odolanowski, ostrowski, ostrzeszowski i kępiński*. Nakł. i skł. księg. „Jan Ciszewski”. Poznań, 1930.

73. Buczkowski. *Mapa powiatu Poznańskiego w skali 1:100.000*, wykazująca sieć dróg państwowych, wojew. i powiat. Kierown. pow. zarz. drog. Buczkowski, Przewodn. Wydz. Pow. dr. Jerzykowski, star. powiat. Poznań, I.XII.1930. Światłodr. K. Rozynek. Cm. 44×33 i 40×34.

74. Ciszewski. *Mapa powiatu Toruńskiego*. Opracował... Skala 1:40 000 (1930). Zakł. Graf. K. Rozynek, Poznań, cm. 141×133 i 125×114.

75. Czerwiński A. i Szafranek J. *Szkolna mapa ścienna kolorowa powiatu Wyrzyskiego*. Skala 1:45.000. Wyd. Sp. Pedag. Poznań, 1930. Podkl. na płótnie z wałk. zł. 65.

76. Diener M. T. *Szkolna mapa ścienna kolorowa powiatu Obornickiego*. Skala 1:40.000. Wyd. Sp. Pedad. Poznań, 1930. Podkl. na pł. z wałk. zł. 65.—

77. Fiala A. i Knast L. *Mapa powiatu Krotoszyńskiego*. Skala 1:35000. Wyd. Sp. Ped. Poznań, 1929, podkl. płótn. z wałkami zł. 65.—

78. Gniewiewski A., inż. *Mapa powiatu Mławskiego*. Skala 1:100.000 Warszawa, Wierzbicki, 1930.

79. Kalinowski Michał. *Mapa powiatu Kępńskiego*. Podług najnowszych źródeł w 1930 r., oprac. i wykon. przez kier. Pow. Zarz. Drog. Mich. Kalinowskiego w skali 1:100.000. Nakł. aut. 1932. Pozn., 37½×35 i 35×33½ cm. 1 nłb.

80. Klimesz Adam. *Mapa ścienna kolorowa pow. Bydgoskiego szkolna*. Sk. 1:45000. Wyd. Sp. Pedag. Poznań, 1930, podkl. z wałk. zł. 65.—

81. Kokociński Marjan i Małecki Zygmunt. *Mapa pow. Śmigielskiego*. Wyd. Sp. Ped. Poznań, 1931.

82. Krusza insp. *Mapa powiatu Gnieźnieńskiego*. Sk. 1:40.000. Nakł. Sp. Pedag. Pozn.

83. Łabendziński. *Mapa pow. Bydgoskiego*. Sp. Pedag. Poznań, 1923.

84. *Mapa powiatu Będzińskiego*. Podz. 1:75.000. Księgarnia A. Żmigroda. Druk. L. Nowak Król. Huta. 62×37 cm. Będzin, 1930. Zł. 2.50.

85. *Mapa pow. Dziśnieńskiego*, woj. wileńskiego. Skala 1:100.000, Lit. J. Klembockiego. Wilno, 1929.

86. *Mapa pow. Grodzieńskiego*. Wyd. Wydz. Pow. Sejm. Grodzieńskiego. Inst. Kart. im. E. Romera. Lwów, 1930.

87. *Mapa pow. Leszczyńskiego*. Wyd. nakł. Wydz. Pow. w Lesznie. Oprac. i uzup. na podst. urzęd. zdjęć topogr. z r. 1904, wyk. przez Zarząd Katastr. przy wojew. w Poznaniu. Sk. 1:75.000. Leszno, b. r. Zakł. graf. K. Rozynek, Poznań, cm. 50×79 i 45×74½.

88. *Mapa powiatu Poznańskiego*. Podz. 1:50.000. Nakł. Spółki Pedag. Poznań, 1929. 1 tabl. 940×1280 mm. Zł. 65.—

89. *Mapa dróg powiatu Przasnyskiego*. Sk. 1:100.000, (1931). Druk. B. Wierzbicki. Warsz. 54×33½ i 49×28½ cm.

90. *Mapa powiatu Rawickiego w woj. Poznańskim*. Podziałka 1:50.000. Nakł. Wydz. Pow. Rawicz. Sporz. O. N. P. 1925.

91. *Mapa powiatu Szamotulskiego*. Nakł. Sp. Ped. Poznań, 1929.

92. *Mapa powiatu Toruńskiego*. Skala 1:100.000 Lit. Włocławek, 1929, karta 500×460 mm. Księgarnia J. Wojciechowskiego w Toruniu.

93. Niedziałkowski Fr. *Mapa powiatu Chełmińskiego*. Podz. 1:64.000. Sporządzona w Inst. Kartogr. P. Barona w Lignicy na Śląsku. Spolszczona przez Wydz. Pow. w Chełmnie Pom. Lit. K. Rozynek. Poznań, 70×58 cm.

94. Niedziałkowski Franciszek. *Mapa powiatu Świeckiego*. Oprac. i rys. na podst. map topogr. przez... w Chełmnie. Podz. 1:33.000. Świecie, 1930. Nakł. Wydz. Pow. Zakł. Kartogr. K. Rozynek w Poznaniu.

95. Obarski Z. *Mapa powiatu Grodzkiego*. Oprac... pow. insp. szkolny w Nowym Tomysłu. Podz. 1:35.000. [1930]. Lit. i druk. K. Rozynek. Poznań. Cm. 99 × 109 i 81×104.

96. Pachniewicz M. *Mapa powiatu Pleszewskiego*. Skala 1:25.000. Poznań, 1929. Podkl. płótn. z wałk. zł. 65.

97. *Powiat Jarociński*. Podz. 1:100.000. Jarocin, 1930. Nakł. Księg. Polsk. Jana Mejerowicza. Cm. 39×44½ i 31½×39.

98. Robiński i Przywarski. *Mapa pow. Żnińskiego*. Podz. 1:350.000. Wyd. Sp. Fedag. Poznań, 1930, 1 karta 1315×1065 mm.

99. Senddecki Wł. *Powiat Gorlice*. Podz. 1:75.000. Wyd. drugie. Gorlice, 1929. Druk. K. Rozynek. Poznań. 75×68 cm.

100. Sowiński E. i Skawiński A. *Szkolna mapa ścienna kolorowa powiatu Kościańskiego*. Skala 1:40.000. Wyd. Sp. Pedag. Poznań, 1930. Podkl. z wałk. Zł. 65.—

101. Stasiewski J. *Szkolna mapa ścienna kolorowa powiatu Wrzesińskiego*. Skala 1:33.000. Wyd. Sp. Pedag. Poznań, 1930. Podkl. z wałk. Zł. 65.—

102. Stróżewski R. i Kolbusz F. *Mapa powiatu Koźmińskiego*. Oprac... Podz. 1:100.000. B. m. w., 1930. Druk. K. Rozynek. Poznań 36½×37½ i 33×32½ cm.

103. Szymański Z. *Mapa pow. Strzelińskiego*. Podz. 1:40.000. Poznań, 1929. Podkl. z wałk. Zł. 65.—

104. Trojanowski W. *Mapa powiatu Leszczyńskiego*. Rys. kier. Szkoły. Podz. 1:37.500. Poznań, 1930. Nakł. Sp. Pedag. Cm. 103×163 i 91×149.

105. Węcki Fr. i Robiński M. *Szkolna mapa ścienna kolorowa powiatu Śremskiego*. Skala 1:40.000. Wyd. Sp. Pedag. Poznań, 1930. Podkl. płótn. z wałk. Zł. 65.—

106. Wójciak A. *Mapa pow. Gnieźnieńskiego*. Wyd. Sp. Pedag. Poznań, 1930.

B Plany:

a) Miasta.

107. L. A. *Plan m. Krakowa według stanu z r. 1931*. Oprac... Kraków, 1931. Wydawn. Chrześc. Frontu Gospod. w Krakowie. Skala 1:10.000. Zł. 1.—

26. *Plan miasta Lwowa*. Podz. 1:15 000. Lwów. Warszawa, 1932. Nakł. i druk. Książnica-Atlas. Cm. 59 × 50 i 53×42½.

108. *Plan miasta Stanisławowa*. Stanisławów (1932). Wyd. R. Jasielski. Skala 1:1000. Form. 76×69 cm.; tekst 8 o. S. 8, Zł. 1.80.

109. *Plan wielkiej Warszawy 1932*. „Samopomoc Inwalidzka”. Warszawa. 1932.

110. Simche Z. *Plan krajobrazowy Tarnowa* (w 11 barwnych tonach). Skala 1:5.000 wraz ze skorowidzem. Str. 8+1 tabl. rozm. 49×70 cm. Nakł. Z. Simchego. Tarnów, 1931. Zł. 3.—

C. Rozkłady jazdy:

a) kolejowe, b) autobusowe, c) lotnicze.

D. Wykazy hoteli i schronisk:

42. *Szkolne schroniska wycieczkowe*. Informator. VI. Rok 1932. Warszawa, 1932. Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. Skład Gł. Książnica-Atlas. T. N. S. W. Nowy Świat 59. Str. 159+2 nłb. i mapa.

G. Pomocnicza literatura turystyczna:

a) Ogólno-informacyjna.

111. Błotnicki Wł. *Krótki przewodnik po Polsce*. Biblj. Centr. Biura P. M. S. Warszawa. Str. 224. Zł. 2.50.

112. *Co widać z okien wagonu kolejowego?* Przewodnik po Polsce z objaśnieniami krajoznawczo-histerycznymi dla podróżnych. N. 1. Z Warszawy do Poznania przez Kutno i Strzałkowo. Str. 30. N. 2. Z Poznania do Warszawy przez Strzałkowo i Kutno. Str. 31. Warszawa, 1929. Druk. W. Kowalewskiego po zł. 1.—.

113. *Informator turystyczny.* Warszawa, 1932. Zw. Polsk. Tow. Turyst. Skład gł. Dom Ks. Polsk. 8° Str. 261, 1 nlb, V, 1 nlb. Zł. 2.50.

114. Jaworski K. i Błaszczyński K. *Podróż po Polsce.* Poznań, 1929. Str. 118 + 1 mapa. Zł. 5.—.

115. *Informator turystyczno-krajoznawczy* na r. 1932. Opr. przez dział propagandy Polsk. Biura Podr. „Orbis” pod red. St. Faechera. Kraków, (1931). 16°. S. 156. Zł. 1.50.

b) Przewodniki po uzdrowiskach.

116. *Druskieniki*, zdrojowisko nad Niemnem. (Opracowanie zbiorowe Rady Naukowej i Lekarzy Zakładu Zdrojowego w Druskienikach). 1932. Nakł. Komisji Zdrojowej. S. 74.

117. Fiszman J. dr. med., *Ciechocinek*. Poradnik lekarski dla kuracjuszy. W 1926. Str. 31. Zł. 0.50.

118. Lipka A. dr. *Tablica uzdrowisk polskich* ułożona według grup mineralnych z wykazaniem położenia, klimatu, składu mineralnego, źródeł, środków i wskazań leczniczych zaopatrzone w 2 skorowidze i mapkę orientac. Ciechanów, 1924. Zł. 2.—.

119. Piotrowski H. *Informator leczniczy i przewodnik zdrojowo-turystyczny 1930/1* pod red... W. 1930. Wyd. Zrzesz. Prac. Niewid. Rzp. Polsk. Str. 263 + XLVI. Zł. 15.—.

120. Rokicki Cz. *Przewodnik po uzdrowiskach i leśniskach polskich* pod red... Dane lecznicze prof. dr. L. Korczyńskiego. Wyd. IV. W. 1930. Skł. gł. Dom ks. Polsk. Str. 240 + LVI. Zł. 3.—.

121. Sayse-Tobiczyk, Kazimierz dr. *Przewodnik po uzdrowiskach polskich.* T. I: Polska południowo-zachodnia (61 uzdrowisk Małopolski Zachodniej i Środkowej oraz Śląska). Z art. wst. dr. W. Przywieczerskiego. Lw. War. 1931. Str. XXXII + 104 + 4 map. Ks. Atlas.

122. *Uzdrowiska polskie.* Przewodnik po uzdrowiskach zrzeszonych w Związku Uzdrowisk Polskich. Warsz., 1932. Nakł. Zw. Uzd. Polsk. Str. 190 + 2 nlb.

c) Marszruty wycieczkowe.

123. Colonna-Walewska J. *Wycieczka do Milanówka.* Nakł. „Now. Wyd.” Księgozb. Djec. Warsz. 1911.

124. *Kraków, Ojców, Tatry, Pieniny.* Ilustr. przewodn. dla wyc. Polsk. Zw. Turyst. Kraków, 1929. Str. 20 + 12 tabl.

125. *Plan wycieczek po województwie Tarnopolskiem* (Podolu), z mapą. Rok 1931/32. Nakł. Polsk. Tow. Turyst.-krajozn. w Tarnopolu.

126. *Poco jeździć do Chojnic?* Wyd. Tow. Popierania Turystyki. Chojnice. Rynek Nr 2. 1931.

127. *Poznaj polskie wybrzeże morskie.* 30 wycieczek propagandowych organizuje Liga Morska i Kolonjalna przy udziale Polskiego Biura Podróży „Francopol”. Warszawa, Trębacka 9, tel. 206.73 i Polskiej Żeglugi Rzecznej „Vistula”. Warszawa, Sewerynow 9. Str. 32 (W., 1932). Zł. —.50.

d) Metodyka wycieczek turystyczno-krajoznawczych.

128. Bykowski Jaksa Cz. *Wycieczki i ich organizacja i znaczenie w pracy oświatowej wśród dorosłych.* Wyd. Związku Strzeleckiego. Warszawa, 1931. Str. 91. Zł. 1.—.

129. Bykowski Ludwik, dr. *Wycieczki szkolne.* Zamość. Z. Pomarański. 1930. Biblioteczka Dydaktyczna. L. 9. Str. 104.

130. Grotowska Helena, *O poznawaniu kraju.* Książnica-Atlas. Lwów. Warsz., 1921. Str. 204.

131. Janowski Al. *Wycieczki krajoznawcze.* (Wskazówki metodyczne). Biblj. Zw. Młodz. Wiejsk. I. Nr 36. Warszawa. Skł. Gł. Dom Ks. Polsk. Str. 85. Zł. 1.50.

132. *Metodyka wycieczek krajoznawczych.* Wydawnictwo zbiorowe z ilustr. Warszawa, 1919. P. T. K. str. 178 zł. 1.—.

133. Poniatowska Halina, *Wycieczki szkolne, ich cel wychowawczy, znaczenie i organizacja.* 1918. Wyd. M. Areta. Str. 143.

134. Söldrowski J. *O wycieczkach szkolnych, jako istotnej części nauczania języka polskiego.* Uwagi dla nauczycieli wszystkich szkół średnich niezbędne, dla młodz. szkół średnich i wszystkich miłośników przyrody wielce pożyteczne. Częstochowa, 1926. Nakł. i druk. T. Nagłowskiego. Str. 64. zł. 1.50.

135. Trzepak Fr. *Wskazówki dla wycieczek turystycznych z biegiem rzek.* Warszawa, 1927. Nakł. Inst. Wyd. Ligi Morskiej i Rzecznej. Str. 15. Zł. 0.25.

126. *Wycieczki geograficzne w szkole średniej.* Wyd. Min. W. R. i O. P. Warszawa, 1926.

e) Pocztówki (widokówki), wydawnictwa albumowe.

137. Bułhak, Marcinkowski, Jaroszyński, Poddębski i inni. *Fotografie zebrał i ułożył prof. Wł. Dzwonkowski. Polska w krajobrazie i zabytkach.* Wydawnictwo dra Tadeusza Złotnickiego. Wnrszawa, 1930. Dwa tomy Zł. 160.—.

138. Vorobeichic M. *Ein Ghetto im Osten.* [Wilna]. 65. Bilder, eingel. von S. Chnéour. Zürich — Leipzig, 1931. Orell Fussli Verl. 7. S. 64 S. Abb. 6 S. Schaubücher 27. Hlw. 2.40 (po żyd., hebr., niem. i ang.).

139. *Warszawa, Varsovie, Warsaw.* Album. Warszawa, 1927. Str. 67. P. T. K. Zł. 8.—.

140. *Żywiec, powiat i miasto.* 40 il. w tekście i 8 plansz rotograw. Okł. wykon. Wł. Nowotarski. Kraków. Rada pow. w Żywcu. 1929. Str. 29 + 3 nlb. Zł. 3.—.

Z ŻYCIA OKRĘGÓW I ODDZIAŁÓW P. T. K.

Chojnice. Oddział otwiera w tych dniach muzeum regionalne, którego zadaniem będzie gromadzenie i badanie zabytków (zwłaszcza polskich) Pomorza. Muzeum Chojnickie znalazło pomieszczenie w domu miejscowego obywatela p. W. Scheibera, który lokal na ten cel ofiarował bezinteresownie. Lokal ten znajduje się w doskonałym punkcie, w rynku, na pierwszym piętrze. Otwarcie muzeum nastąpi w dniach najbliższych.

Głębokie. Zarząd Oddziału zorganizował w dn. 6.VII.32 wycieczkę autobusem nad jezioro Narocz, w dn. 14.VII.32 na jezioro Pilskie. Wobec ustąpienia dotychczasowego prezesa,

nadzwyczajne zebranie Oddziału w dn. 31.VII.32 dokonało wyboru nowego prezesa w osobie p. starosty Erazma Stefanusa.

Kościerzyna. W dn. 29.VII.32 odbyło się zebranie organizacyjne nowego Oddziału P. T. K. Na członków zapisało się 22 osoby. Do zarządu wybrano pp.: Piotr Skala, prezes, Stan. Szczukowski, viceprezes; J. Tkaczyk, sekretarz; Al. Szopiński, zast. sekret.; Klem. Schütz, skarbnik. Adres sekretariatu Oddziału: P. T. K. Oddział w Kościerzynie, woj. Pomorskie, ul. Wilsona 33. Nowemu naszemu Oddziałowi życzymy pomyślnego rozwoju!

Pawłów (Śląsk). Oddział zorganizował w dn. 14 i 15.VIII wycieczkę do Krakowa, Ojcowa i Pieskowej Skály.

Poznań. Rok 1932 pod względem ruchu wycieczkowego w Oddziale jest rekordowy. W żadnym bowiem roku nie urządzano tak częstych wycieczek, w żadnym roku wycieczki nie cieszyły się taką frekwencją, jak w roku bieżącym. Gdy w poprzednich latach najlepszą frekwencją cieszyła się wycieczka do Gołuchowa, licząca 64 uczestników, w roku bieżącym liczba ta została już trzykrotnie przekroczona. W wycieczce do Kórniku wzięło udział 65 osób, do Rogalina 72 osoby, a w wycieczce do Gołuchowa uczestniczyło 100 osób.

Do Gołuchowa wycieczka udała się w niedzielę 5 czerwca. Zarząd Ordynacji Gołuchowskiej w drodze wyjątku zezwolił Oddziałowi Poznańskiemu P. T. K. zwiedzić zamek gołuchowski, gdyż zasadniczo w niedziele i dni świąteczne zamek dla zwiedzających jest niedostępny.

Poza muzeum uczestnicy wycieczki zwiedzili park gołuchowski, o powierzchni 700 mórg i będący parkiem najbogatszym w okazy flory egzotycznej w Polsce. W parku objaśnień udzielał dendrolog, profesor Uniwersytetu Poznańskiego p. dr. Stecki.

12 czerwca wycieczka zwiedziła gotyckie kościoły w Niepruszewie, w Tomicach, z r. 1463 z nagrobkiem fundatora Mikołaja Tomickiego, chorążego poznańskiego i kościół w Stęszewie z nagrobkiem rokokowym księżnej Doroty Jabłonowskiej, oraz nasyp po średniowiecznym zamku Stęszewskich. W wycieczce uczestniczyło 16 osób.

19 czerwca wycieczka udała się do Ostroroga, miejsca urodzenia słynnego pisarza publicysty Jana Ostroroga, gdzie zwiedzono kościół, pochodzący z XV wieku, następnie letnisko Morminówko, dobrze zachowane grodziska przedhistoryczne w lesie pod Rudkami, a w drodze powrotnej Szamotuły, mające jeden z najpiękniejszych gotyckich kościołów w Wielkopolsce, bogaty w dzieła sztuki z wieków średnich i późniejszych. Oprócz tego wycieczka zwiedziła cmentarz wojenny i Czarną Wieżę, niegdyś basztę obronną przy zamku Górków, która służyła za więzienie słynnej z piękności Halszce z Ostroga. Doskonałą literaturą przewodnikową dla tej wycieczki okazało się wydawnictwo Koła Krajoznawczego Młodzieży przy gimn. w Szamotułach, wychodzące p. t. *Z grodu Halszki*. W wycieczce uczestniczyło 37 osób.

26 czerwca wycieczka udała się koleją do Stęszewa, skąd wyruszyła pieszo do Puszczykowa, idąc wzdłuż jezior Witołbskiego, Łódzkiego, Dymaczewskiego i Góreckiego, przechodząc przez wieś Łódź, gdzie stoi drewniany kościół z r. 1673, kryty strzechą, na wyspie zaś jeziora Góreckiego znajdują się ruiny zamku Działyńskich. Trasa wycieczki wynosiła 20 km., uczestników 19.

29 czerwca urządzono wycieczkę do Krzesin, Głuszyny i Puszczykowa. W Głuszynie zwiedzono gotycki kościół z XIII w. Marsz przez lasy puszczykowskie dopełnił programu. Trasa wycieczki 15 km., uczestników 10.

28 czerwca wyruszone na osiem dni do Białowieży, Wilna, Grodna i Warszawy. W Białowieży wycieczka zatrzymała się półtora dnia i zwiedziła Park Narodowy, Zwierzyńiec i Muzeum, korzystając z doskonałych objaśnień inż. leśn. p. R. Jasińskiego. W drodze do Wilna, korzystając z dłuższego postoju pociągu w Lidzie, urządzono wypad do ruin zamku Giedymina. W Wilnie wycieczka zabawiła 3 dni i zwiedziła najcenniejsze zabytki architektury, a w pierwszym rzędzie wileńskie świątynie, lochy na Bakszcie i cmentarz Rossa. Dzięki uprzejmości ks. kanonika Ciechońskiego i architekta konserwatora p. Peszki, uczestnicy wycieczki mieli możliwość zobaczyć podziemia bazyliki wileńskiej i groby królewskie. Poza Wilnem zwiedzono Troki z ruinami zamku, kościołem i kie-

nesą karaimską, oraz urządzono wycieczkę do Werek i Zielonych jezior. Na przybycie wycieczki na dworcu we Wilnie czekał przedstawiciel Oddziału P. T. K. Grodno (nie Wilno) p. Paweł Romaszko, który towarzyszył wycieczce w Wilnie przez cały czas pobytu, a następnie w Grodnie. Program pobytu wycieczki w Grodnie wypełniły zwiedzenie cerkwi, kościoła poddominikańskiego, zabytkowych domów w rynku, zamków królewskich i cerkwi na Koloży, a nadto wycieczka udała się statkiem po Niemnie do Kredowych Gór. Oprócz p. Romaszki z ramienia oddziału Grodzieńskiego towarzyszyli wycieczce w Grodnie skarbnik Oddziału p. prof. Gasperski i sekretarka p. S. Oczesalska. Za troskliwość i serdeczność, z jaką przyjęta została wycieczka poznańska w Grodnie, wszyscy uczestnicy wycieczki i Zarząd Oddziału Poznańskiego bratniemu Oddziałowi Grodzieńskiemu na tej drodze przesyłają serdeczne podziękowanie.

Ośmego dnia wycieczka przybyła do Warszawy. Po krótkim odpoczynku i śniadaniu w schronisku P. T. K. przy ul. Karowej udała się najpierw do Grobu Nieznanego Żołnierza, następnie do Katedry i na Stare Miasto, uwzględniając szczególnie winiarnię Fukiera (z wnętrzem i piwnicami), poczem skierowała się do Muzeum Narodowego przy Podwalu (galeria malarstwa polskiego) Zachęty i Łazienek. 5 lipca w nocy wycieczka wróciła do Poznania. Wzięło w niej udział 55 osób, z czego 52 z Wielkopolski. Wycieczkę zorganizował i prowadził sekretarz Oddziału.

Wszyscy uczestnicy wynieśli z pobytu na kresach wschodnich jak najlepsze wrażenia.

Równolegle do wycieczki do Wilna urządzano mniejsze wycieczki w najbliższe okolice do Poznania. 3-go lipca odbyła się wycieczka do Pobiedzisk, gdzie zwiedzono kościół (gotyk z XIV wieku). Przechadzka po malowniczych lasach Promna dopełniła programu wycieczki.

10-go lipca urządzono wycieczkę: Gołańcz — Grylewo — Danabórz — Łekno — Tarnowo — Wągrowiec. W Gołańcu obiektem godnym widzenia są ruiny zamku z czasów Kazimierza Wielkiego, w Grylewie kościół neo-gotycki z witrażem z wieku 17-ego z wizerunkiem polskich królów, w Danaborzu grodzisko przedhistoryczne, w Łeknie wspaniały kościół gotycki z połowy wieku 15-go, posiadający piękne stylowe ołtarze, a w nich wiele rzeźb gotyckich, w Tarnowie kościół drewniany z roku 1639, którego wnętrze ozdobione jest freskami z czasów budowy, w Wągrowcu klasycyści kościół pocysterski z piękną gotycką rzeźbą Madonny i kościół parafialny z gotyckim tryptykiem i mnóstwem cennych dzieł sztuki. Pieszo przebyto 20 klm. Krajobraz bardzo piękny, w terenie wiele jezior.

17-go lipca urządzono wycieczkę do Owińsk i Radojewa. W Owińskach wycieczkowicze zwiedzili kościół poklasztorny: wspaniały barok z r. 1721, dzieło włoskiego architekta Pompea Ferrari, twórcy pałacu Sułkowskich w Rydzynie, w Radojewie zaś Park Zamkowy. Trasa wycieczki wynosiła 20 klm.

W czasie od 28 lipca do 3 sierpnia urządzono wycieczkę nad polskie morze. Wzięło w niej udział 70 uczestników. Wycieczka zwiedziła Gdynię, wzięła udział w święcie morza, nadto zwiedziła Gdańsk, Oliwę, Sopoty, statkiem Żegluga Polskiej przeprawiła się na półwysep Hel, a w ostatni dzień 15 wycieczkowiczów pojechało do Kartuz, skąd po zwiedzeniu kościoła udano się na najwyższy szczyt Kaszubskiej Szwajcarii Wieżycę, a następnie pieszo wzdłuż jeziora Ostrzyckiego i Brodnickiego przez Romboszewo do Kartuz, skąd następnie odjechano do Gdyni. Piesza droga wynosiła przeszło 20 klm.

Pozatem w lipcu Oddział Poznański przyjął 3 wycieczki Polaków z Ameryki. Rodacy z za Oceanu zwiedzili historyczne i artystyczne zabytki miasta, którymi byli szczerze zachwy-

cen. Również wielkie wrażenie sprawiła na nich fabryka wagonów i parowozów H. Cegielskiego.

Ogółem urządzono w czerwcu 7 wycieczek dla 237 uczestników, w lipcu 4 wycieczki dla 83 uczestników, przyjęto 2 wycieczki z 80 uczestnikami.

Akcją wycieczkową kieruje sekretarz Oddziału, p. Fr. Jaśkowiak.

Sandomierz. Z okazji święta morza w Gdyni Oddział zorganizował wycieczkę, w której wzięło udział 7 osób.

Tuchola. Magistrat miasta Tucholi przystąpił do budowy wielkiego gmachu, w którym znajdzie pomieszczenie Muzeum Regionalne Borów Tucholskich P. T. K.

Warszawa Oddział zorganizował Biuro Turystyczne,

które rozciąga opiekę nad przyjezdnymi wycieczkami szkolnymi i innymi, dostarcza przewodników, zamawia noclegi i t. p.

Zagożdżon. Oddział wyznaczył pierwszy szlak turystyczny w Puszczy Kozienickiej. Szlak ten prowadzi z dworca kolejowego w Zagożdżoniu na zachód drogą obsadzoną brzoźami z widokiem na dolinę rzeczki Zagożdżonki, następnie przez las sosnowy do wsi Augustowa, zwanej Półborem, założonej przez króla Stanisława Augusta. W Augustowie szlak przecina szosę Radom — Kozienice i dąży przez szeroki gościniec do „drogi królewskiej”, zbudowanej na dawniejszym trakcie Kraków — Litwa. Dalej szlak prowadzi do wsi Przejazd, a stąd na wschód t. zw. „drogą warecką” z powrotem do szosy i stacji Zagożdżon. Jest to szlak okólny, długości 14 klm. Następnym szlak w opracowaniu.

KOMUNIKATY RADY GŁÓWNEJ P. T. K.

Śmierć Małżonki P. Prezydenta Rzplitej, ś. p. M. Mościckiej. W dn. 19.VIII.32 w imieniu wszystkich Oddziałów i Rady Gł. P. T. K. złożyli kondolencje na Zamku wiceprezesa, pp.: Al. Patkowski i J. Remer.

W dn. 20.VIII.32 przedstawiciele prezydium Rady Gł. oraz delegacja młodz. z Kół Krajozn. P. T. K. wzięli udział w pogrzebie i złożyli wieniec na grobie ś. p. M. Mościckiej.

Rada Główna P. T. K. rozesała w dn. 15.VII.1932 okólnik do Zarządów Oddziałów w sprawie organizacji przy Oddziałach Kół Sekcji Propagandy i Ochrony Swojszczyzny. Uwagi w sprawie załączonego regulaminu Sekcji winny wpłynąć do Rady najpóźniej do 15 września b. r.

Rada Główna ponownie (pierwszy apel w roczniku P.T.K. 1928, str. 24) przypomina Oddziałom odezwę o przystępo-

waniu do Ligi Ochrony Przyrody w charakterze jej stowarzyszeń związkowych. Po 30-groszowe znaczki z żubrem dla członków oraz informacje należy się zwracać bezpośrednio do Zarządu Głównego Ligi: Warszawa, Ogród Botaniczny, Al. Ujazdowskie 6/8.

Zwracamy uwagę Oddziałów na współpracę P. T. K. z biurem podróży „Orbis”. Oddział „Orbis” w Poznaniu pozyskał dla P. T. K. w ostatnich 5-u miesiącach 120 członków, przyjmując u siebie zapisy do P. T. K.

Rada Główna przystępuje do ekspedycji plakatów propagandowych P. T. K. do wszystkich urzędów powiatowych i magistratów w Polsce—wobec powyższego Zarządy Oddziałów, które w najbliższym czasie nie nadesłały swych zapotrzebowań, mogą się narazić na to, że plakatów nie otrzymają.

KALENDARZYK KRAJOZNAWCZY.

WYCIECZKI.

Oddział P. T. K. w Poznaniu.

- 4.IX—Toruń.
- 18.IX—Fabryka porcelany w Chodzieży.

Oddział P. T. K. w Pawłowie (Śląsk).

- 4.IX—Do Jaworza i Białnia.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

- 10 i 11.IX. Na Kurpie, prow. p. St. Gabryszewski.
- 11.IX. Do Bolimowa, prow. p. prof. J. Kloska.
- 18.IX. Do Sochaczewa i Żelaz. Woli, prow. p. J. Kołodziejczyk.
- 25.IX. Do Puszczy Kampin. na szlaku Czerwińsk, Zameczysko i Błonie prow. p. G. Zborowska.
- 2.X. Do lasów Czarnej Strugi, prow. p. prof. J. Kloska.
- 9.X. Do Osowa i Kobylki, prow. p. St. Gabryszewski.

ODCZYTY.

Środy Oddział Warszawski rozpoczyna w dniu 21 września r. b.

- 21.IX odczyt p. t. *Na Pałukach* wygł. p. Al. Janowski.
- 28.IX odczyt p. t. *Prace krajoznawcze w świetlicach* wygłosi p. St. Tazbir.

ZNIŻKI DLA CZŁONKÓW P. T. K.

W uzupełnieniu wiadomości o zniżkach przysługujących członkom P. T. K., podajemy do wiadomości, iż *Żegluga Rzeczna „Vistula”* udziela członkom P. T. K. za okazaniem

legitymacji opłaconej za rok bieżący zniżki w wysokości 30% na trasie Warszawa—Gdańsk i z powrotem.

Ogród Zoologiczny—25% dla członków Oddz. Warszawskiego i 50% dla czł. Oddz. zamiejscowych za okazaniem legitymacji specjalnych, które otrzymać można w biurze P.T.K.

UWAGA! Zwracamy uwagę Członków P.T.K. na niezmiernie ciekawą wycieczkę na Kurpie, która odbędzie się 10 i 11 września. W programie wycieczki przewidziane jest m. in. widowisko regionalne. Koszt całkowity wycieczki w III kl. Zł. 25.— w II kl. Zł. 29.— Członkowie zamiejscowi korzystają ze zniżek 50% w obydwie strony przy dojeździe do Warszawy.

PORADNIE KRAJOZNAWCZE.

W czerwcu r. b. Oddział Lubelski utworzył poradnię turystyczną i krajoznawczą, udzielającą wszelkich informacji w siedzibie Oddziału: Lublin, Kapucyńska 7, I piętro i tel. 24—Rynek, I piętro.

Jak wiadomo (Nr. 5 z r. b.) poradnie krajoznawcze istnieją przy Oddziałach: w Bydgoszczy, Inowrocławiu, Łodzi i biuro turystyczne przy Oddziale P. T. K. w Warszawie.

Redakcja i Administracja w Warszawie, ul. Karowa 31, tel. 642-50.

Redaktor odpow.: **Aleksander Patkowski.**

Wydawca: **Polskie Tow. Krajoznawcze.**

Druk. Jan Świętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34. Telefon 407-50.

